

BOLDOGASSZONY ISKOLANŐVÉREK INTÉZMÉNYEIRE VONATKOZÓ GYERMEKVÉDELMI IRÁNYELVEK

Ikt.sz.:157/2021

BEVEZETÉS

Az élet méltóságára és az egész teremtett világ védelmére nevelünk, ezért szót emelünk és cselekszünk, együttműködve másokkal.

(A Boldogasszony Iskolanővérek 24. Általános Káptalanja, 2017.)

2019. május 9-én megjelent Ferenc pápa *Ti vagytok a világ világgossága – kezdetű apostoli levele*. A rendelkezés célja, hogy megelőzze és megakadályozza a szexuális visszaéléseket a kiskorúakkal és kiszolgáltatott személyekkel szemben. Ezen Irányelvek Ferenc pápa ösztönzésére jött létre, de tartalmában jóval szélesebb körű, mert nem csak a szexuális visszaélések ellen küzd, hanem figyelme minden fajta bántalmazásra kiterjed.

Az etikailag kérdéses helyzetek megítéléséhez, kezeléséhez 2020. augusztus 20-án elfogadtuk, és munkavállalóink számára követendővé tettük az Etikai kódex és eljárásrendet : www.iskolanoverek.hu/dokumentum-es-mediator/etikai-kodex-es-eljarasrend-boldogasszony-iskolanoverek-magyar-tartomanyanak

2021. szeptember 1-től minden köznevelési intézménynek kötelezően rendelkeznie kell a panaszkezelés helyi protokolljáról, amely segítheti a tanulói, szülői panaszok, észrevételek, különösen a tanulók közötti bántalmazások hatékony, gyors kezelését.

Az Irányelvek megfogalmazásával az emberi méltóság védelmében minden érintett szereplő teremtettségéből fakadó méltóságát, személyes határainak tiszteletben tartását akarjuk megerősíteni. Ezzel a dokumentummal segítséget kívánunk nyújtani a gyerekekkel szembeni veszélyeztető, nem egyértelmű helyzetek felismeréséhez, megelőzéséhez és megfelelő kezeléséhez.

A gyermekvédelmi irányelv álláspontunk szerint akkor tudja legjobban betölteni küldetését, ha dolgozóink

- nemcsak egy külső elvárásként tekintenek rá, hanem legalább 80 %-uk belülről motivált a mind teljesebb megvalósítására,
- egy olyan normarendszerré válik, amely általunk és bennünk is formálódik.

Boldogasszony Iskolanővérek

Ebből következően évente felülvizsgáljuk, és szükség szerint fejlesztjük, a folyton változó élet valóságához igazítjuk, hogy minél hatékonyabban ki tudja fejteni a hatását.

A Boldogasszony Iskolanővérekhez bármilyen módon kapcsolódók meglátásait a gyermekvédelemre vonatkozóan szívesen vesszük.

A javaslatok ide küldhetők: vedelmikor@iskolanoverek.hu

"Mindazzal nevelünk, amik vagyunk, és amit teszünk." (A Boldogasszony Iskolanővérek Konstitúciója 23.)

JELEN DOKUMENTUM CÉLJA,

- hogy hatékony választ adjunk a gyermekek bármely fajta bántalmazásának gyanújára, vagy igazolt eseteire,
- a szexuális és egyéb bántalmazásokat megelőzzük,
- tegyünk a velünk kapcsolatba kerülők jóllétéért és közösségi odatartozásuk biztonságáért.

Az útmutató kizárólag a felnőtt - gyermek viszonylatra szól, ugyanakkor a diákok közötti bántalmazás terén is nyújthat segítséget indirekt módon, hiszen a felnőttek viselkedése modellértékű.

KIKHEZ SZÓL

- akik bármilyen módon részt vesznek a Boldogasszony Iskolanővérek küldetésében (intézményeink dolgozóiként; iskolán kívüli tevékenységek bevont szereplőiként),
- a ránk bízott tanulóknak és szüleiknek.

KIKET VÉD AZ IRÁNYELV

Minden olyan kiskorút, akik a Boldogasszony Iskolanővérek intézményeivel vagy egyéb szolgálati területeivel kapcsolatban voltak, jelenleg kapcsolatban vannak.

MITŐL VÉD AZ IRÁNYELV

Bántalmazás

A bántalmazás a visszaélés olyan formája, mely testi, szóbeli, érzelmi, társas, szexuális módon kárt tesz a másikban vagy a másinak. Bántalmazás esetén az egyik fél önkényesen kontrollt gyakorol, hatalmával visszaél a másik felett.

Fontos tudatosítanunk, hogy a bántalmazás mindig az egész közösséget rombolja, és az egész közösség felelőssége, hogy tegyen ellene. Egy bántalmazó környezetben a többi gyermek sem érzi jól magát: csökkenhet az iskolába járási kedv, érzéketlenné válhatnak a bántalmazás látványára, és ezáltal az empátias készségük is csökkenhet.

Hangsúlyozzuk, hogy a bántalmazás mindig az elkövető felelőssége, hiszen neki van egyedül lehetősége arra, hogy eldöntse: bántja-e a másikat vagy sem. Ugyanakkor a szemlélőknek, akik látják vagy érzékelik a bántalmazásokat, lehetőségük van segíteni. Az ő szerepük és felelősségvállalásuk döntő a bántalmazás megszüntetésében. Ha a szemlélők nem avatkoznak közbe, az normalizálja a bántalmazást, és azt sugallja, hogy az elfogadható, éppen ezért a csend mindig az elkövetőt támogatja!

A bántalmazáshoz már az is elég lehet, ha a bántalmazott valamiben más, mint a többiek.

A bántalmazás minden formája súlyos következményeket jelent a gyermek egészséges fejlődése szempontjából. A bántalmazott gyermeknek gyakran csökken az önbecsülése, szorong, fizikai tünetektől szenved, tanulási nehézségekkel küzd, empátias készsége megváltozik.

Az áldozatnak nem mindig vannak egyértelmű fizikai sérülései, nem mindig érzékelhetőek a bántalmazás jelei, sőt a bántalmazott gyerekek az átélt szegény, bizalmatlanság vagy félelem miatt gyakran évekig nem is beszélnek az őket ért bántalmazásról.

Fizikai bántalmazás

Fizikai bántalmazás alatt legtöbbször olyan fizikai bántalmazást értünk, mint ütés, rugdosás, csipkedés, hajtépés, leköpés, megrángatás vagy lökdösés. Ugyanakkor ide tartozik a másik tulajdonának a bántása, mint például annak megrongálása vagy tönkretétele.

Lelki bántalmazás

A **verbális erőszak** esetében az embert szóban vagy írásban, online vagy offline bántják. Ebben az esetben is fontos különbséget tenni a veszekedés (konfliktus) és a bántalmazás között (egyenlőtlen, visszatérő, szándékos). Az utóbbihoz tartozik például a csúfolódás, fenyegetés, rákényszerítés (pl. olyan dolgokat megtételére,

amik kellemetlenek, fájdalmasak), megalázás, manipulálás, de ide tartozik a gonoszkodó gesztikuláció vagy jelekkel való kommunikáció is.

Társas bántalmazásnak nevezzük az erőszak olyan formáit, amikor az egyik fél jó hírét rombolják le, vagy a kapcsolatait teszik tönkre (pl. pletykákkal). Ide tartozik az is, ha az áldozatot bűnbakká teszik, megkülönböztetik, megszégyenítik.

Szexuális bántalmazás

Intézményeinkben a munkatárs - tanuló közötti szexuális kapcsolat minden formáját elfogadhatatlannak tartjuk.

A szexuális bántalmazás a kiskorú bármiféle szexuális vagy szexuális jellegű aktivitásba való bevonását jelenti. Érintéssel járó szexuális visszaélésnek vagy bántalmazásnak számít pl. a szexuális töltetű érintés, az arra való felszólítás vagy annak kérése, fogdosás, dörgölözés és bármilyen szexuális aktus. Szexuális bántalmazás vagy visszaélés során nem feltétlenül kell, hogy létrejöjjön a két fél között érintés. Érintés nélküli visszaélésnek számít például, de nem kizárólag, a szexuális töltetű kép készítése, pornográf felvételek mutatása, szexualizált légkör teremtése (pl. szexuális töltetű szavak, hangnem használata a másik irányába vagy jelenlétében), vagy online abúzus (pl. szexuális töltetű chatelés).

Diák- diák között

Mivel ezt a fajta bántalmazást övezi a legtöbb szégyen és titkolózás, ezért a kortársak közötti szexuális bántalmazásokra is külön kitérünk. Számunkra fontos, hogy diákjaink érezzék, hogy ezekben az ügyekben sincsenek magukra hagyva.

Maguk a kamaszok gyakran nem tudják világosan megítélni, hogy mi erőszak és mi nem, és hol van ennek a határa. Ahhoz, hogy ne erőszakról beszéljünk, a szabad akaratból fakadó, józan, beszámítható állapotban hozott beleegyezés szükséges mindkét fél részéről. A gyerekek közötti szexuális bántalmazás sok esetben a másik megalázásáról, a fölötte gyakorolt hatalomról és erőről szól.

A bántalmazás különböző formái sokszor megjelenhetnek önmagukban, de együttesen is. Mindezek alacsony önértékeléshez, az önelfogadási, kötődési nehézségekhez vezethetnek.

HOGYAN VÉD AZ IRÁNYELV

A gyerekek méltóságát és jogait mindig tiszteletben kell tartani.

A legtöbbet azzal lehet tenni a gyermekek jólléte érdekében, hogy olyan felnőttek veszik őket körül, akik elkötelezettek a védelmük és a jogaik biztosítása mellett.

Nem szabad becsmérelni egy gyereket sem a jelenlétében, sem máskor.

Kerülni kell azokat a kifejezéseket, kijelentéseket, amelyek a gyerekeket negatív diszkriminációnak teszik ki, illetve beskatulyázzák.

Ezek eléréséhez elsajátítjuk és használjuk az erőszakmentes kommunikációból ismert azon készséget, hogy amikor egy gyerekről beszélünk, megfigyeléseket teszünk ítéletek helyett. Tartózkodunk a bíráló vagy a különböző kulturális értékeket megkérdőjelező állításoktól, viselkedési formáktól, hozzászólásoktól, amelyek a gyereket veszélyeztethetik, vagy bánthatják.

Fontos felismerni a bántalmazás jeleit, illetve azokat gyanú esetén is szükséges jelezni, segítséget kell kérni.

A Boldogasszony Iskolanővérek Magyar Tartománya és intézményei semmilyen munkakörben és feladatra nem alkalmaznak olyan személyt:

- aki korábban követett már el kiskorúak sérelmére bűncselekményt;
- aki korábban bántalmazott vagy veszélyeztetett gyermeket;
- akiről az előzetes szűrés alkalmával kiderül, hogy munkahelyváltásában része volt gyerekekkel szemben elkövetett bármilyen határátlépés, jogos panasz vagy kifogás.

Minden munkatárstól elvárt:

- Az irányelvben rögzítettek ismerete, betartása.
- A gyerekek jogainak, hátterének, kultúrájának és hitének tiszteletben tartása.
- A gyerekek véleményének és kéréseinek tiszteletben tartása.
- Minden gyerek megkülönböztetés nélküli kezelése.
- Egyenlő feltételek biztosítása a részvételre minden gyerek számára, és lépések megtétele annak érdekében, hogy bármely hátrányukat áthidalják, leküzdjék.
- Elfogadhatatlannak tartsa a gyerekekkel szembeni erőszak minden formáját.
- Soha ne alkalmazzon erőszakot a gyerekekkel szemben: sem szóban, sem tettben.
- Semmilyen módon ne félemlítse meg a gyerekeket. Ne alázza meg őket, és ne csorbítsa az önbizalmukat.
- Védjen az erőszak ellen. Minden tudomására jutott jogsértést, veszélyt jelezzen a gyermekvédelmi intézkedésekért felelős személyeknek.
- Mindent megtegyen a jogsértés vagy veszély megelőzése, elhárítása érdekében.
- Tiszteletben tartsa a határokat. Csak akkor érintsen meg egy gyereket, amikor azt a gyerek biztonsága, fizikai vagy érzelmi jólléte indokolja.
- Soha ne sértse meg a gyerekek testi integritáshoz való jogát és biztonságérzetét. A határokat szavakkal, gesztusokkal se sértse meg – a gyerekek jelenlétében

tartózkodjon például szexualizáló viselkedéstől, kétértelmű viccek mesélésétől vagy megjegyzések tételétől.

- Ne kérjen a gyerekektől magáncélra semmilyen személyes adatot, illetve bizalmasan kezeljen minden olyan személyes információt, amely a tudomására jutott.
- Képmást, hang- és videofelvételt csak a törvényes képviselő és a gyerek tájékoztatása után, az engedélyükkel készítsen és tegyen közzé.
- Teremtse meg azt a biztonságos teret, amelyben a gyerekek szabadon véleményt alkothatnak, kérdezhetnek és kezdeményezhetnek.
- Jogellenes cselekményt semmilyen módon ne legitimáljon.

VÉDELMI KÖR

Alapelvünk, hogy a gyerekekre való figyelem, a veszélyeztető, a gyerekekre nézve bármilyen szempontból káros helyzetek, tényezők megelőzése, felismerése, megfelelő kezelése közös felelősségünk. A gyerekek megvédése, biztonságuk garantálása a legfontosabb szempont.

Amennyiben veszély, illetve a gyerekekre nézve káros helyzet vagy ezek gyanúja kerül jelzésre azt az irányelv betartásáért felelős személyeknek - Védelmi kör - az eljárásrendben leírtak szerint ki kell vizsgálniuk.

A Védelmi kör tagjainak feladata az érintett gyerekek legfőbb érdekének azonosítása és az ennek megfelelő lépések megtétele, fő szabály szerint a törvényes képviselő, a tartományfőnöknő és az érintett intézményi felelős vezetőjének tájékoztatásával.

A bepanaszolt(ak)nak biztosítja az ártatlanság vélelmét.

A felmerült eseteket, helyzeteket, illetve azok megoldásának eredményességét és hatásait utólag értékeli.

Tapasztalataival segíti a későbbi esetek megelőzését és megfelelő kezelését.

A Védelmi kör tagjainak célja

a beérkezett bejelentések

- megfelelő módon és helyen való kezelése,
- lehető leghatékonyabb kezelésére való javaslatétel a megfelelő szinteken,
- kezelésében speciális, resztoratív, mediációs konfliktuskezelési eljárások használata, amikor ez lehetséges.

A Védelmi kör tagjai

Gyermekvédelemben, bántalmazás témakörében és segítségben jártas lelki, pszichológiai, nevelési szakértők, akik kötelességünknek tartják, hogy a

jogszabályban előírt titoktartási kötelezettséggel vizsgálják ki a tudomásunkra jutott eseteket. Az eljárási folyamat során a bejelentő, a bejelentésben megnevezett sértett védelme az elsődleges szempont számukra

A Védelmi kör tagjai hisznek abban, hogy a gyerekeknek és a felnőtteknek egyaránt joguk van segítséget kérni, és testi-lelki-szellemi biztonságban, fejlődésüket támogató környezetben élni.

A Védelmi kör alapelvei, működésének kritériumai összhangban vannak a nemzetközi és a magyarországi normákkal, az ENSZ Gyermekjogi Egyezményében foglaltakkal és a hazai jogszabályokkal.

ELJÁRÁSREND

1. A bejelentő megadja a nevét és az elérhetőségét, hogy fel tudjuk venni vele a kapcsolatot, valamint leírja, hogy hol, mikor, mi történt, és megnevezi az érintetteket. A bejelentő lehet maga a sértett vagy más, aki a bántalmazásnak szemtanúja volt, akinek bántalmazás jutott a tudomására.

2. Felvesszük a kapcsolatot a bejelentővel. Körültekintően, bizalmasan, a jó hírnév védelmével kezeljük a bejelentést és a vizsgálatot. A bejelentés vizsgálati ideje alatt gondoskodunk a bejelentő, a sértett védelméről.

3. A Védelmi kör 3 munkanapon belül tájékoztatja a munkáltatói jogkör gyakorlóját – igazgató, tartományfőnöknő – a bejelentésről, és információt, dokumentumokat kér az érintett intézmény vezetőjétől és/vagy a gyermekvédelmi feladatok ellátásával megbízott munkatársától, amennyiben az ügygel kapcsolatosan már voltak intézményi vizsgálatok, határozatok.

4. A Védelmi kör 15 munkanapon belül felméri a problémát, kezelésének leghatékonyabb módját, állást foglal az ügyben, erről tájékoztatja a tartományfőnöknőt mint fenntartót, aki a hatályos jogszabályok szerint döntést hoz, illetve hatósági eljárást kezdeményez.

A pártatlanság elvének biztosítása érdekében a bejelentésben bepanaszolt személyek nem vehetnek részt az ügy kivizsgálásában.

Amennyiben az ügy kivizsgálása megkívánja, külső szakértő(ke)t is meg kell hívni az eljárásba.

5. Minden érintett visszajelzést kap az ügy kimenetelével és a döntés elleni fellebbezési lehetőséggel kapcsolatosan.

6. A folyamat, a keletkezett iratok, javaslatok, intézkedések, határozatok iktatásra, dokumentálásra kerülnek.

7. Éves jelentés és tartományi szintű fejlesztési javaslat készül a tartományfőnöknő részére.

ALAPFOGALMAK

Emberi méltóság

Az emberi méltóság az a megbecsülés és tisztelet, mely minden egyes embernek kijár személy volta miatt. Az ember teremtettsége révén Isten képmása, és ez elegendő ok arra, hogy minden embert egyenlő tiszteletben részesítsünk.

Kiskorú

Kiskorúnak számít az, aki a tizennyolcadik életévét nem töltötte be. (Ptk. 2:10.§) vagy a törvény erejénél fogva a kiskorúval egyenlő elbánás alá esik.

Gyermekvédelem

A gyermekek védelme proaktív megközelítésben mindazon tényezők biztosítása, amelyek a gyermekek egészséges fizikai, érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükségesek. Nemcsak a veszélyeztető tényezők elhárításáról van szó, nemcsak a megtörtént sérelmek gyógyításáról, hanem az egész ember jogait és méltóságát biztosító közegről és tevékenységekről.

Megelőzés

Mindent meg kell tenni a kockázatok és veszélyek előzetes azonosítása és a bántalmazás megelőzése érdekében.

Veszélyeztetés

A veszélyeztetettség olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény által kiváltott állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt. 5. §) Veszélyeztetés tehát az alapvető fizikai és/vagy lelki szükségletek elhanyagolása és/vagy a gyermek fizikai, érzelmi, szexuális vagy egyéb bántalmazása (abúzus).

Biztonságos adatkezelés és titoktartás

Bizalmas, a vonatkozó jogszabályoknak megfelelő kezelése a személyes adatoknak és a szenzitív információknak. A jó hírnév védelme. Ugyanakkor a jelzőrendszeri kötelezettség minden esetben erősebb, mint az adatvédelem.

Eljárási garancia

Minden jelzést, bejelentést kivizsgálunk a gyerekek jogainak megsértésének, a velük szembeni nem megfelelő bánásmódnak vagy a veszélyeztető környezet megszüntetése érdekében, és megtesszük a megfelelő gyermekvédelmi intézkedéseket.

Vonatkozó jogszabályok

- Magyarország Alaptörvénye (Atv.)
- 1997. évi XXXI. számú törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról (Gyvt.)
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről (Ptk.)
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt.)
- 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről (Mt.)
- 20/2012. EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról.
- 2016. évi CL. törvény az általános közgazgatási rendtartásról (Ákr.)

Budapest, 2021. június 3.